

likanerne verden

VANSKELIG: President Obamas ikke-spredningsavtale med Russland står i fare, og det vil bli vanskeligere for den tidligere fredsprisenneren å trekke soldater ut av Afghanistan.
FOTO: JEWEL SAMAD/SCANPIX

Senatet sier de ikke er overbeviste om at klimaendringene er menneskeskapt. Preble tror likevel en utvannet energilov vil godkjennes i Kongressen, men at den vil handle mer om subsidier til egen industri, enn om reguleringer og utslippskutt.

Christopher Preble mener de viktigste linjene i amerikansk utenrikspolitikk står fast, uavhengig av partipolitikk.

– Begge partier har en oppfatning om at USA er ansvarlig for sikkerheten i hele verden og at ingenting blir gjort hvis ikke vi gjør det, sier Prebles.

heid.taksdal.skjeseth@dagsavisen.no

MELLOMVALGET

- I dag velges nye representanter til alle de 435 plassene i Representantenes hus og til 37 av de 100 plassene i Senatet i USA.
- Valgene kalles mellomvalg fordi de avholdes midt mellom to presidentvalg.
- Hele Representantenes hus og en tredel av Senatet er på valg annet hvert år.
- Demokratene har per i dag et flertall i Representantenes hus på 253 mot 178.
- I Senatet har Demokratene 57 plasser pluss støtte fra 2 uavhengige representanter. Det er én for lite til å hindre såkalt filibustertaktikk fra Republikanerne, nemlig utthaling av vedtak gjennom endeløse debatter.

Kilde: NTB

Disse fire kan snu USAs utenrikspolitikk på hodet

Eric Cantor, Virginia, Representantenes hus
Cantor kan bli majoritetsleder i et hus med republikansk flertall. Cantor er aktiv i forhold til Israel og Iran. Hvis han blir majoritetsleder kan han bestemme hvilke lovforslag som vurderes, hvordan og når. Cantor er skeptisk til ikke-spredningsavtalen START, og lover sterk støtte til Israel. Han har også tatt til orde for å holde tilbake bistandspenger til land som «ikke støtter USA».

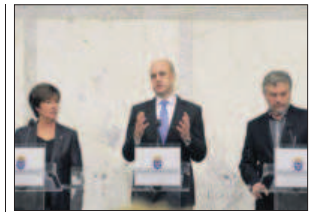
Ileana Ros-Lehtinen, Florida, Representantenes hus
Ros-Lehtinen kan ta over ledelsen av utenrikskomiteen. Hun er født i Havana, og er motstander av Obamas politikk for å normalisere forholdet til Cuba. Hun er aktiv i cubansk-amerikanske lobbygrupper, og har sagt hun ønsker drap av Fidel Castro velkommen. Hun har foreslått å kutte overføringene til FN og de palestinske myndighetene, og vil vise sterkere støtte til Israel.

Senator Jon Kyl, Arizona, Senatet
Jon Kyl holder tilbake støtten til ikke-spredningsavtalen START, og det er usikkert om han kommer til å stemme for eller mot. Hvis han krever at START-avtalen skal stemmes over i det nye Senatet etter jul, kan det gjøre det vanskelig for demokratene å skaffe de 67 stemmene de trenger for å ratifisere avtalen. Flere republikanere i Senatet støtter Kyls kjæphest; han vil ha mer penger for å modernisere USAs atomvåpen.

Jim DeMint, Texas, Senatet
Har flagget Tea party-fanen høyt i Senatet. Han er imot en ny START-avtale og har kjempet knallhardt for utplassering av rakettskjold. Selv om mange Tea party-kandidater ikke er så opptatte av utenrikspolitikk, føler mange lojalitet til DeMint – noe som gir ham mye makt. Han betraktes som en neokonservativ «unilateralist», altså en skeptiker til amerikansk samarbeid internasjonalt – også overfor FN. Han har tatt til orde for å kutte bistand til organisasjoner som utfører eller informerer kvinner om abort.

ENIGE: Sahlín, Reinfeldt og Eriksson.
FOTO: SCANPIX

Enighet om å slutte med krig

AFGHANISTAN: Innen 2014 skal de svenske styrkene slutte å være stridende, og heller bistå afghanske sikkerhetsstyrker.

■ AMUND TRELLEVIK

Det kommer fram i et politisk forlik mellom den svenske regjeringen og Mona Sahlíns Socialdemokraterna og Miljöpartiet. Fram til 2014 skal de drøyt 500 svenske soldatene som er utplassert i Afghanistan gå fra å være stridende, det vil si «i aktiv krig», til å ha mer støttefunksjoner overfor afghanske sikkerhetsstyrker.

Statsminister Reinfeldt har forsøkt å holde det høyerradikale partiet Sverigedemokraterna så langt unna forhandlingsbordet som mulig, og lykkes i går å komme fram til et kompromiss med to av opposisjonspartiene på venstresiden. Vänsterpartiet har også deltatt i forhandlingene, men valgte å hoppe av da forhandlingene gikk mot slutten – trolig på grunn av at det ikke er satt en dato for endelig tilbaketrekking.

– IKKE ABSOLUTT DATO

Sverige har i overkant av 500 soldater i Afghanistan, og gårsdagens politiske avtale i Sverige betyr at nedtrappingen av det militære bidraget starter i 2012. Fremdeles er det mange «om» og «men» i avtalen, og statsminister Reinfeldt understreket på en pressekonferanse i Stockholm i går at nedtrapping av stridende operasjoner fram mot 2014 er en ambisjon, og nødvendigvis ikke absolutt.

– Vår ambisjon er at innen 2014 skal forandringen være fullført, men situasjonen på bakken må være et utgangspunkt. Vi må følge utviklingen, sier Reinfeldt, ifølge Aftonbladet.se.

Det legges opp til at Sverige skal trappe opp den sivile hjelpen til Afghanistan, og bistandsminister Gunilla Carlson får nå i oppgave å sette ned en såkalt bistandsgruppe. Det vil ikke bli færre svenske soldater neste år, men fra 2012 kan bidraget bli redusert, opplyste statsminister Reinfeldt i går. Innen to år skal også det svenske bidraget ha en sivil ledelse, ikke militær som nå.

Det er særlig anti-korrupsjonsarbeid og oppbygging av helse og infrastruktur som vil bli prioritert når Sverige skal trappe opp den sivile innsatsen, ifølge kommissjonsforslaget som ble lagt fram i går. Svensk militært personell skal også trene opp og hjelpe til at det afghanske politiet, hæren og domstolene skal kunne kontrollere hele landet i 2014.

amund.trellevik@dagsavisen.no

Valget og verden

KOMMENTAR

IVAR
IVERSEN

Hvorfor skal vi bry oss om et amerikansk mellomvalg? I Norge, og verden for øvrig, dekkes dagens amerikanske kongressvalg først og fremst gjennom det faktum at det går dårlig for Obama. Veldig dårlig. Og Obama er jo vår mann – verdens mann.

Men valget har helt konkrete konsekvenser for verden. Viktigst er det riktignok for amerikanerne, innenrikspolitisk blir Obama nødt til å legge om kursen merkbart når tyngdepunktet i Kongressen skifter merkbart til høyre. Utenrikspolitikken er først og fremst presidentens ansvarsområde. Men Kongressen har også makt.

For det første gjennom å ratifisere (godkjenne) internasjonale traktater. De må ha to tredjedels flertall i Senatet. Et så stort flertall er det ikke garantert Obama får for Start-avtalen. Da Thorbjørn Jagland nylig annonserte årets nobelprisvinner, gjentok han hvilken bragd det var av Obama å få gjennom denne nedrustningsavtalen for atomvåpen. Men det blir altså ikke noe av avtalen før Senatet ratifiserer den. Kyotoavtalen strandet i sin tid i Senatet, etter at Bill Clinton hadde signert den. Obama kan nok også være troende til å signere en ny klimaavtale. Men godkjenning fra Senatet er utelukket framover. Da er ikke signaturen mye verdt.

Kongressen vedtar for det andre budsjettet. Under Bush truet Demokratene med å holde tilbake budsjettstøtte til Irak-krigen. Men slikt sitter langt inne. Obama får nok pengene han trenger til Afghanistan-krigen, men et republikansk flertall kan bety mindre penger til sivil bistand til Afghanistan.

Kongressen kan for det tredje vedta uttalelser og resolusjoner om utenrikspolitikk. Eller rasle med sablene, som det også kalles. Retorikken kan bli tøffere framover, både overfor Iran, Nord-Korea, palestiner og andre. Dette påvirker ikke Obamas utenrikspolitikk direkte. Men gjør det heller ikke lettere å overbevise verden om at USA har endret sin innstilling etter at Bush ble borte.

ivar.iversen@dagsavisen.no

Slik endrer republik

UTENRIKSPOLITIKK: USAs forhold til Russland kan igjen kjølnes, og en forpliktende klimaavtale er i det blå. Dagens mellomvalg kan for alvor forandre den amerikanske utenrikspolitikken.

I USA

HEIDI TAKSDAL SKJESETH

WASHINGTON D.C. (Dagsavisen): President Barack Obama er fortsatt USAs ubestridte leder og har stor utenrikspolitisk makt. Men resten av verden vil merke at republikanerne i dagens mellomvalg inntar Kongressen.

Ikke-spredningsavtalen med Russland står i fare, og det vil bli vanskeligere for Obama å trekke soldater ut av Afghanistan. Ekspert Dagsavisen har snakket med og peker også på at USAs tone overfor Cuba kan bli tøffere, at retorikken mot Kina blir krassere, og at det blir enda mindre sjanser for en bindende klimalov. Faktum er at republikanerne i dag trolig overtar flertallet i Representantenes hus, og vinner flere seter i Senatet.

– Partiet med flertall i Representantenes hus har stor makt. Det vil skape trøbbel for Obama-administrasjonen, sier Stephen Sestanovich, professor ved Columbia-universitet i New York.

Dette er de viktigste endringene verden vil se etter dagens valg:

■ AFGHANISTAN

Selv om det har vært lite snakk om Afghanistan i valgkampen, har republikanerne sterke meninger om USAs krigføring. Mange republikanerne er uvanlig enige med presidenten, men flere har også uttrykt uenighet med Obamas forslag om hente noen tusen soldater hjem neste sommer. Mange republikanere er også skeptiske til korrupsjonen i Afghanistan, og går inn for å kutte i pengebruken på sivile og humanitære prosjekter, og heller fokusere på det militære. 56 demokrater signerte nylig et forslag om kutte USAs militærutgifter. Det vil neppe bli noe av i en republikansk dominert kongress, til tross for at mange av de nyvalgte er bekymret over USAs økende statsgjeld. USAs forsvarsbudsjett utgjør rundt 40 prosent av verdens totale militære utgifter.

■ START-AVTALEN

Ikke-spredningsavtalen med Russland er en av Barack Obamas viktigste utenrikspolitiske seire, og ble sett på som avgjørende for forbedringen av forholdet

mellom USA og Russland. Start-avtalen innebærer blant annet en nedgang i atomstridshoder fra dagens nivå på 2.200 til 1.550 for begge land. Nå henger avtalen i en tynn tråd.

Flere kandidater fra Tea party-bevegelsen, som ikke har vist særlig interesse for utenrikspolitikk, har gått hardt ut mot nedrustningsavtalen. Generelt sett er republikanere mer skeptisk til internasjonale avtaler og våpenkontroll. I Senatet trenger demokratene 67 stemmer for godkjenning avtalen, noe som kan bli vanskelig. Demokratene vil prøve å stemme over avtalen før det nye Senatet tiltrer i januar, men for øyeblikket har de ikke nok stemmer.

■ KLIMA-AVTALE

Verden har ventet lenge på en forpliktende klimalov fra USA. Og verden vil måtte vente mye lenger, ifølge Christopher Preble, leder for Foreign Policy Studies ved den konservative tenketanken Cato Institute.

– Selv ikke demokratene godkjente Kyoto-avtalen i sin tid, og de vet at republikanerne vil stemme mot. En klimaavtale er ikke noe sterkt ønske fra noen. Amerikanere er mest opptatt av at prisen på energi ikke skal gå opp, sier Preble.

Republikanerne går inn for at mer av USAs energiforbruk kommer hjemmefra, og kan gå inn for subsidiering av olje- og gassindustri. Et flertall av republikanerne i

